

Ədəbiyyat:

1. Avropada multikulturalizm niyə iflas oldu: [Elektron resurs] / – 12 noyabr 2016. URL: https://www.yeniazərbaycan.com/Siyaset_e31916_az.html
2. Multiculturalism Policies in Contemporary Democracies. Immigrant Minorities. Evidence. Germany. URL: <https://www.queensu.ca/mcp/immigrant-minorities/evidence/germany>
3. The Guardian (2010). “Angela Merkel: German multiculturalism has utterly failed”. URL: <https://www.theguardian.com/world/2010/oct/17/angela-merkel-german-multiculturalism-failed>
4. The Independent (2011). “Cameron: My war on multiculturalism”. 5 February. URL: www.independent.co.uk/news/uk/politics/cameron-my-war-on-multiculturalism-2205074.html

Zərbəliyeva Laura
Azərbaycan Dillər Universiteti

İNDONEZİYANIN DİL DİPLOMATİYASI

Açar sözlər: *İndoneziya, İndoneziya dili, dil diplomatiyası*

Key words: *Indonesia, the Indonesian language, language diplomacy*

Ключевые слова: *Индонезия, индонезийский язык, языковая дипломатия*

Dil yalnız ünsiyyət vasitəsi deyil, mədəniyyət diplomatiyası kontekstində həm də siyasi alətdir. Son dövrlər mədəniyyət diplomatiyası dövlətlərin diplomatik fəaliyyətinin ayrılmaz hissəsinə çevrilmişdir. Böyük Britaniyanın Britaniya şurası, İspaniyanın Servantes İnstitutu, İtaliyanın Dante Aliqyeri Cəmiyyəti, Almaniyanın Göte İnstitutu, Portuqaliyanın Kamoş İnstitutu, Çinin Konfutsi İnstitutu, Yaponiyanın Yapon fondu müxtəlif ölkələrdə öz dil və mədəniyyətlərini təbliğ edir, bu ölkələrlə mədəni əməkdaşlıq aparır, həmin ölkələrin xalqları ilə qarşılıqlı anlaşma yaratmağa çalışır. Belə təsisatlar müstəqil şəkildə, ali təhsil ocaqları və başqa müəssisələrin nəzdində fəaliyyət göstərir. Təmsil etdikləri dövlətlər onların fəaliyyəti üçün müəyyən maddi vəsait ayırır.

Milli maraqlara nail olmaq və dövlətin müsbət imicini yaratmaq üçün İndoneziya da öz xarici siyasətinin həyata keçirilməsində yumşaq gücün və ya xalq diplomatiyasının bir komponenti kimi mədəniyyət diplomatiyasına, xüsusilə də dil diplomatiyasına böyük əhəmiyyət verir. Dil diplomatiyası üçün bu gün İndoneziya dilinin kifayət qədər potensialı vardır. Bu dil vasitəsilə İndoneziyanın milli dəyərləri, mədəniyyəti təbliğ edilir. İndoneziya dili beləcə başqa ölkələrlə ikitərəfli əlaqələrin inkişafına da təkan verilir. Digər tərəfdən, İndoneziyanın dünya ölkələri ilə iqtisadiyyat, təhsil, turizm və mədəniyyət sahələrində əlaqələri genişləndikcə İndoneziya dilinin öyrənilməsinə maraq və tələbat da artır.

2009-cu ildə İndoneziya Respublikasının Prezidenti və Xalq Nümayəndələr Palatasının təsdiqlədiyi “Bayraq, dil, dövlət gerbi və milli himn haqqında” qanuna görə, İndoneziya dilinin beynəlmiləl dil kimi funksiyası mərhələli, sistemli və davamlı şəkildə artırılmalıdır [4]. Bu məqsədlə İndoneziya Təhsil, Mədəniyyət, Tədqiqat və Texnologiya Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən Dillərin inkişafı və quruculuğu agentliyinin Strateji inkişaf və dil diplomatiyası mərkəzinin əsası qoyulmuşdur. Agentlik bu mərkəz vasitəsilə İndoneziya dilinin əcnəbilərə tədrisi, onu tədris edən indoneziyalı müəllimlərin xaricə göndərilməsi və xaricdə fəaliyyət göstərən dil institutları ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsi kimi məsələlərlə məşğul olur.

İndoneziya dilinin xaricdə tədrisi həm Dillərin inkişafı və quruculuğu agentliyinin, həm də yerli təhsil müəssisələrinin təşəbbüsü ilə həyata keçirilir. İndi artıq 428 belə müəssisə fəaliyyət göstərir [2]. İndoneziya dili dünyanın bir sıra ali təhsil müəssisələrində icbari və seçmə fənn kimi tədris olunur. Məsələn, Azərbaycan Dillər Universitetində “İndoneziyaşünaslıq” ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr üç akademik il ərzində İndoneziya dilini icbari fənn kimi öyrənir.

İndoneziya dili bəzi ölkələrdə orta təhsil səviyyəsində də tədris edilir. Məsələn, 1950-ci illərdən Avstraliya orta məktəblərində öyrənilən İndoneziya dili 1990-cı illərdə bu ölkənin məktəblərində ən çox öyrənilən üçüncü dil olmuşdur. Son məlumatlara görə, Avstraliya məktəblərində İndoneziya dilini təxminən 190 000 şagird öyrənir. Ümumiyyətlə, Avstraliya İndoneziya dilinin tədrisi sahəsində və bu dil üzrə mütəxəssislərin sayına görə dünya ölkələri arasında lider hesab edilir [3].

Dillərin inkişafı və quruculuğu agentliyinin təşəbbüsü ilə İndoneziya dilinin xaricdə tədrisi İndoneziyanın müvafiq ölkələrdə olan nümayəndəlikləri vasitəsilə ilə həyata keçirilir. İndoneziya dilinin tədrisi 2020-ci ildə 30 ölkədə, 2021-ci ildə 47 ölkədə təşkil edilmişdir. 2022-ci ildə isə onların sayı 52-yə çatmışdır. Həmin il üçün İndoneziya dilinin xaricdə tədrisinə ayrılmış büdcə isə 48 210 710 000 rupi təşkil etmişdir [1, s.37, 40, 78]. 2022-ci ildə bu dilin 48 ölkədə tədrisi nəzərdə tutulsa da, ölkələrin sayı bundan daha çox olmuşdur. 2023-cü il üzrə göstəricilər hələ elan edilməmişdir, lakin İndoneziya dilinə artan maraq onların xeyli yüksək olacağını deməyə əsas verir.

2015–2020-ci illərdə Dillərin inkişafı və quruculuğu agentliyinin müxtəlif ölkələrin 185 təsisatında təşkil etdiyi İndoneziya dili dərslərində 59 841 nəfər iştirak etmişdir. Bu dərsləri İndoneziyadan göndərilmiş 307 müəllim tədris etmişdir. Agentlik 2020–2029-cu illərdə 60 ölkədə 200 müəssisədə İndoneziya dilinin tədrisinin təşkilini və 300 000 nəfərin bu proqramda iştirakını qarşısına hədəf qoymuşdur [1, s. 41, 44].

İndoneziya dilinin tədrisi formal və qeyri-formal şəkildə, ənənəvi və distant formatda həyata keçirilir. Bundan başqa, Dillərin inkişafı və quruculuğu agentliyi İndoneziya dilini öyrənənlər arasında müsabiqələr təşkil edir. İndoneziya dili üzrə dərslik və dərs vəsaitləri hazırlanır, elmi jurnal və portal fəaliyyət göstərir.

İndoneziya dilinin beynəlmilləşdirilməsi təşəbbüsü milli quruculuq strategiyasının mühüm hissəsidir. Dillərin inkişafı və quruculuğu agentliyi bu təşəbbüsün aşağıdakı müsbət nəticələrin verəcəyini hesab edir: 1) İndoneziya dilinin nüfuzunu yüksəltməklə onun dünya səviyyəsində rolunu və funksiyalarını artıracaq, 2) dil milli kimliyin bir hissəsi olduğundan dünya səviyyəsində İndoneziyanın nüfuzunu artıracaq, 3) dil ünsiyyətdə və ticarətdə mühüm vasitə olduğundan ixracat şəbəkəsinin genişləndirilməsinə və xarici investorların cəlb edilməsinə və bununla da iqtisadiyyatın güclənməsinə şərait yaradacaq, 4) əməkdaşlıq və diplomatik əlaqələrin inkişafına töhfə verməklə diplomatiya şəbəkəsini genişləndirəcək, 5) İndoneziya dilinin beynəlxalq səviyyədə qəbul edilməsinə və nüfuz qazanmasına səbəb olacaq və bununla milli özünüdərkini gücləndirəcəkdir [1, s.37–38].

İndoneziya dilinin tədrisi İndoneziya dilinin beynəlmilləşməsi istiqamətində ən effektiv təşəbbüslərdən hesab edilir. İndoneziya dilinin xaricdə tədrisi genişləndikcə bu dili öyrənənlər İndoneziya xalqları və onların dəyərləri haqqında daha çox informasiya əldə edəcək və bununla beynəlxalq ictimai əlaqələr səviyyəsində ölkənin nüfuzu artacaq, beynəlxalq əməkdaşlığı daha sürətlə inkişaf edəcəkdir. Bu isə öz növbəsində İndoneziya dilinin ən azı Cənub-Şərqi Asiya miqyasında ünsiyyət dili olmaq potensialını gücləndirəcəkdir.

Ədəbiyyat:

1. Laporan Kinerja 2022. Badan Pengembangan dan Pembinaan Bahasa. Kementerian Pendidikan, Kebudayaan, Riset, dan Teknologi.
2. Mendikbudristek: Bahasa Indonesia sebagai Bahasa Resmi ASEAN Dikedepankan. https://www.kemdikbud.go.id/main/blog/2022/04/mendikbudristek-bahasa-indonesia-sebagai-bahasa-resmi-asean-dikedepankan?fbclid=IwAR1ASiEZSDvau_rpKDKwqq7ZaaRK5v9BgLe9hB17yVNG5ymbmsR70CLQ3wU
3. The Place of the Indonesian Language and Culture in Australia and in the World <https://www.australiancurriculum.edu.au/f-10-curriculum/languages/indonesian/context-statement/>
4. Undang-Undang Republik Indonesia Nomor 24 Tahun 2009 tentang Bendera, Bahasa, dan Lambang Negara serta Lagu Kebangsaan. <https://jdih.mkri.id/mg58ufsc89hrsg/193fa997c8319d8606f1747565e49cf2de73ddeb.pdf>